DE

RADICE CHINAE
EIVSQVE
LIMITANDIS LAVDIBVS

AVCTORITATE
GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI AC SVMME VENERABILI

DN. D. HERMANNO PAVLO IVCH

SACRI PALATII CAESAREI COMITE
FACVLTATIS MEDICAE SENIORE ET ADSESSORE PRIMARIO PATHOLOGIAE ATQVE PRAXEOS PROFESSORE PVBL. ORD.
SERENISSIMOR. SAXON. DVCVM VINARIENS. ET GOTHANI A CONSIL. AVL. ET ARCHIATRO N. N. ACADEMIAE CAESAREAE NAT. CVRIOS. COLLEGA

PRO GRADV DOCTORIS
DISPVTABIT

IOANNES FRIDERICVS ERMEL
DRESDENSIS.

IN AVDITORIO MAIORI COLLEGII MAIORIS
HORIS CONSVETIS.
DIE XXIII. NOVEMBR. MDCCLIII.

ERFORDIAE
Typis HERINGIANIS ACAD. TYPOGR.

VIRO

PRAENOBILISSIMO, CONSVLTISSIMO AEQVE AC DOCTISSIMO

DOMINO

JO. CHRISTOPHORO SEYFFERTO

REGIS POLONIARVM ATQVE ELECTORIS SAXONIAE IN SVPREMO PROVOCATIONVM JVDICIO CONSILIARIO ORDINARIO.

VIRO

PRAENOBILISSIMO AMPLISSIMO AC DOCTISSIMO

DOMINO

CAROLO OTTONI MENKENIO

REGIS POLONIARVM AC ELECTORIS SAXONIAE VECTIGALIVM ACCISORVM CONSILIARIO DOMINO HEREDITARIO IN KLEIN-OPIZ.

VIRO

PERILLVSTRI AC GENEROSISSIMO

DOMINO

JOANNI BVRCKHARDO A WICHMANNSHAVSEN

DYNASTAE IN GVTTENDORF ET TEISSE REGIS POLONIARVM ET ELECTORIS SAXONIAE PRAEFECTVRARVM CENTVRIONI,

VIRO

NOBILISSIMO CONSVLTISSIMO DOCTISSIMOQVE

DOMINO

D. AVGVSTO CHRISTIANO ERMELIO

CONSVLI CIVITATIS GRIMMENSIS GRAVISSIMO.

VIRO
NOBILISSIMO AMPLISSIMO JVRISQVE CONSVLTISSIMO
DOMINO
CAROLO CHRISTOPHORO WENDIO
GYMNASII REGIO-ELECTORALIS GRIMMENSIS PRAEFECTO.

STVDIORVM FORTVNÆQVE

AMPLIFICATORIBVS OPTIMIS,

HAS

STVDIORVM ACADEMICORVM

PRIMITIAS

IN ÆTERNVM GRATI ANIMI

MONVMENTVM

ET

PERPETVÆ OBSERVANTIÆ

SYMBOLVM

DEDICAT CONSECRATQVE

Cliens obstrictissimus devotissimusque

JOANNES FRIDERICVS ERMEL.

DISSERTATIO INAVGVRALIS

DE

RADICE CHINAE

EIVSQVE

LIMITANDIS LAVDIBVS.

§. I.

In India Orientali, Persia, Malabaria, Cuncan, Cochin, Cranganor, Coulan, Taner, Japonia, & abundantissime in Chinæ regno, radix quædam nascitur, quæ a loco natali, & ubi maxime provenit, vocatur radix China. Chinensibus dicitur lampata, lampaton, lampacos & bonti. (a)

(a) Vid. VALENTINI Histor. simpl. reformata Cap. XIII. p. 112. §. I. Item NEUMANNUS in Chymia dogmat. experimentali Tom. II. part. II. p. 2. Et P. du HALDE in opere suo, quod Parisiis lucem publicam vidit sub titulo: *Description geographique, historique, chronologique, politique, & physique de l'Em-*

§. II.

Hæc radix magna (*b*) & craſſa eſt, tuberoſa, inæqualis, longisque fibris capillata ac lignoſa, manum longa, coloris intus pallide rubeſcentis, extus vero rufi vel ſubnigri, ſaporis terrei inertis leviſſime adſtringentis, & ſine odore.

§. III.

l'Empire de la Chine & de la Tartarie Chinoiſe &c. &c. refert, quod etiam Chinenſibus hæc radix FOV-LING dicta ſit.

Nobis a regione China, appellatur radix china, vel Xina, chinna, ſchina, ſive rectius china officinarum; & noſtro idiomate germanico, Pocken oder Schweiß-Wurtz, China-Wurtzel. Conf. VALENTINI Hiſt. ſimpl. reformata Cap. XIII. p. 112. §. 1. It. CARTHEUSERI fundamenta Mat. Med. P. II. p. 421. §. 1. NEUMANNI Chym. dogmat. Experim. Tom. II. part. II. p. 2.

Propter convenientiam adduci meretur ANDR. VESALII Epiſtola de radice Chinæ ejus modo propinandi ad Joachim. Rœlants p. 18. ubi ita locutus eſt: *Hactenus namque vel certum radicis nomen mihi conſtare non potuit, quum ipſa aliis china, aliis chynna, aliis Cyna, aliis perinde ac tu ſcribis echina & a china tantum vocetur; quaſi Inſula quædam, aut locus Indiæ vel nuper reperti orbis ipſi nomen dediſſet.* Cui adſentitur GEOFFROY dans le Traité de la Matiere Medicale Tom. II. Sect. I. Art. IX. p. m. 49. *La Squine*, inquit, *tiré ſon nom du Pays de la chine, d'où elle a été d'abord apportée dans les Indes Orientales, & de là dans toute l'Europe.* Eandem addit ſententiam RAJUS in hiſtor. ſua Plantar. Tom. I. p. 657. *Nomen*, ait, *habuit a china regione unde in Indiam orientalem primum illata eſt, & inde in Europam.*

(*b*) Si chinenſibus credendum ſit, hæc radix magnitudinem capitis infantis acquirit, vid. P. du HALDE l. c. Et CARDANUS in Epiſt. de radice chinæ adſtruit, craſſitiem hujus radicis, ad inſtar brachii ubi manui adjungitur, magnitudinis eſſe.

§. III.

Diſtinguunt alii hanc radicem intuitu coloris interni in albam & rubentem, & inter alios GARCIAS eam, quæ carnem continet albam, præ rubente commendat (*c*). Albedo hujus radicis ut ſignum bonæ notæ habetur, & hinc Chinenſibus vocatur *Pe-fou-ling*, vel *fou-ling* alba. Alia enim datur ſpecies, quæ itidem ob vilius pretium in largum cedit uſum, & absque cultura in plurimis Chinæ regionibus provenit, & ab alba discrepat. Hæc pro ſpecie *fou-ling* ſylveſtris habetur. Miſſionarii quidam ex ea Galliæ regione, ubi tubera terræ (Truffles) reperiuntur, orti, affirmant *Pe-fou-ling ex Chen-Si* eſſe vera tubera ſubterranea. Color ejus fere viridis eſt, quando autem fuerint ſiccata, parum ſubflavus (*d*).

§. IV.

Cuinam vero plantarum generi, planta deſcriptæ radicis accenſenda ſit, non una eademque clariſſimis Botanicis eſt ſententia. Multi in hoc conſentiunt, eam nihil eſſe niſi ſpeciem ſmilacis. KÆMPFERVS (*e*)

 qui

(*c*) vid. RAJI hiſtor. Plantar. p.657. it. P. du HALDE l. c.

(*d*) Conf. P. du HALDE l. c. Item *Commercium litterarium Nor.* ao. 1738. p. 143.

(*e*) In amœnitatibus ſuis exoticis Faſc. V. p. 781. *ubi* SANKIRA, inquit, *vulgo* QVAQVARRA. *Smilax minus ſpinoſa, fructu rubicundo, radice virtuoſa china dicta.* In incultis locis inter filices & vepres perennis luxuriat; Radice gaudens magna, dura nodoſa, inæquali, paucis longisque fibris capillata, extus rufa vel nigricante, intus albida, vappidi ſaporis, Medicis radix chinæ dicta, ſatis illa ex virtute nota & celebrata. Scandit unum

qui profecto Asiam non pedibus magis, quam laudibus peragravit, hanc plantam accurate descripsit, & Smi-

unum vel alterum cubitum sine adminiculo; dumetis vero propinquis nixa altius enititur, Sarmentis lignosis, culmum hordaceum crassis, obscure circa humum spadiceis ex biunciali intervallo geniculatis, articulis alterne, & ad seriem reflexis, interdum gemina spina adversa, brevi & redunca interceptis. Ex geniculis singulis valva emergit duplicata, membranacea, semunciam longa, pennam latam anserinam, dura, stricta, duos extendens capreolos vitigineis similes, quibus contacta quævis firmiter comprehendit. Ex valvis singula oriuntur folia, ex aliis simul florum corymbi, tum novelli interdum surculi. Folium perbrevi vel pene nullo instructum pediculo, ex acuto brevi principio in orbiculum triuncialis diametri expanditur, in mucronem curtum repandum desinens. Tenue est, membranaceum, utraque facie diluto virore nitens, ante mucronem ingendi valva undulans, margine integro, aliquando inæquali, alterutro latere protuberante. Venis donatur quinis ramosis, ex basi folii in mucronem, media directe, ceteris arcuatim, protendentibus. Pediculo tenuissimo unciali, rubente vel lutescente insident flosculi plus minus decem, in umbellæ formam congesti, nudi in herbido lutei, hexapetali, petalis angustis, in gyrum repandis, ad seminis coriandri ambitum radiantibus, pellucidis, staminibus senis, apicibus in luteum albicantibus: Stylo turbini medio insistente, capitulo cæsio. Fructus, invalescente pediculo, florem excipiunt, cerasis figura, magnitudine, rubedine, ac nidore similes, rarius turbinati, aëre magis, quam carne turgidi; carne constant pauca, sicca, farinosa, incarnata, saporis acerbi, mespilorum æmuli; in qua semina involuta latent quaterna, quina vel sena, lenticulæ magnitudinis, figuræ lunaris, in orbem instar malvæ seminum conglobata, per siccitatem ex badio nigricantia, intus candida, durissima, substantiæ corneæ.

Smilacem ſpinoſam fructu rubicundo, radice virtuoſa China dicta, nuncupavit, elegantemque iconem nobis tradidit. Sic etiam hæc planta a JOH. & CASP. BAVHINO (*f*), itemque CLVSIO (*g*), æque ac TOVRNEFORTIO (*h*), BLANCARDO (*i*), HERNANDEZIO, RAJO (*k*), pro ſpecie Smilacis aſperæ habita eſt. De recentioribus Botanicis ſunt COMMELIN, BOERHAVIVS (*l*), SCHWAL-

(*f*) In Pinace, p. 296. C. BAVHINVS ſmilacem aſperam fructu rubente; & JOHANNES BAVHINVS 2. 115. Smilacem aſperam eſſe, uno ore perhibent

(*g*) Non minus ex CLVSII hiſtor. p. 112. elucefcit, quod planta ſit Smilax aſpera fructu rutilo. Idque etiam confirmat ASTRVC in libro de morbis venereis p. m. 127.

(*h*) Hunc in finem quoque evolvantur Auctoris laudati *Institutiones Rei Herbariæ* pag 654 ubi per eleganter planta hæc ſub genere Similacis deſcribitur. *Smilacis enim*, ait, *ſpecies ſunt: Smilax aſpera, fructu rubente.*

(*i*) Simili modo allegatus Auctor in Lexico Medico p. m. 201. accedit ſententiæ. Et placet ipſiſſimis verbis hoc loco uti, quæ de hac planta retulit: *Smilacis*, inquit, *in modum creſcit, folia fere plantaginis magnitudine cordiformia: caules habet ſpinoſos repentes & arboribus vicinis adhærentes.*

(*k*) Conſentiunt deinde FRANCISC. HERNANDEZIVS in Hiſtor. Mexican. L. 6. Cap. 55. Et RAJVS l. c. p. 657. quod herba habeat folia oblonga, acuminata, & lineis ſecundum longitudinem diſcurrentibus inſignia, caules volubiles & tenues, fructum acinoſum ac racematim dependentem in ſummis caulibus, qui quum maturuerit, nigreſcit: radicem contortam, geniculatam, fulvam & arundinaceæ ſimilem, ſed denſam ac gravem. Arbores excelſas adſcendit & complectitur.

(*l*) Cum BARKINSONIO, COMMELIN & BOERHAVIVS vocant Senecionem aſiaticum, Jacobeæ folio, radice craſſa, nodoſa & lignoſa, china officinarum dicta.

SCHWALBE (*m*), & alii, qui plantam hujus radicis ad ſpecies Senecionis retulerunt. Creſcit ubique in *Sétchuen*, & inter filices & vepres in incultis locis maxime luxuriat. Folia humi repunt in longum, minus vero in latum, ſe extendentia (*n*). VALENTINUS (*o*) cum veteribus Indiæ ſcriptoribus, GARCIA, ACOSTA, & MONARDE autumat probare: Iſtam plantam in hortis partim coli, partim ſponte in campis creſcere, atque hujus ſaltem radix in Europam transportari; hortenſis vero tanquam optima, a Chinenſibus retineri.

§. V.

Ex occidentali India, Hiſpania nova, regno Peruviano, Inſulis Lucayenſibus, quin etiam ex Braſilia Americæ, regione Mexicana, & aliis Americæ locis, quoque radix adfertur, quam radicem Chinæ occidentalem vocare ſolemus. Braſilienſibus dicitur Jupicanga (*p*) & ſecundum HERNANDEZIUM Olcacatzan Pahvatlanica, China Mexicana. A CASP. BAUHINO China ſpuria nodoſa (*q*), & CLUSIO (*r*) China, Cina, Cinna, Chinna, Schina, & Chinæ radix occi-

(*m*) In loco natali hanc plantam Cl. Auctor ipſe naſci vidit, & hinc in Diſſertatione ſua de radice chinæ, eam characterizavit: Senecionem Sinenſem, folio dentis Leonis, flore aureo, radice craſſa & nodoſa vulgo china officinarum dicta.

(*n*) Certum hoc eſſe affirmat P. du HALDE l. c. pariter quoque id legimus in Commerc. Nor. lit. 1738. p. 143.

(*o*) Hiſtor. ſimpl. reformat. p. 112.

(*p*) vid. Piſon. Hiſtor. Br. p. 257.

(*q*) l. c. (*r*) l. c.

cidentalis, appellatur; (s) ignobilior tamen minusque efficacior æſtimatur (t), quam orientalis. Differentiam radicis occidentalis & orientalis optime monſtravit RAJUS (u), dum orientalem eſſe radicem leviorem, rariorem, albidiorem, teneram magis, ac minus adſtringentem, & tamen eosdem pene præſtet uſus. Et GEOFFROY (x) putavit etiam occidentalem radicem eadem gaudere virtute ac orientalis (y).

§. VI.

Reſpectu plantæ ejusdem, una cum radicis orientalis planta, ad idem refertur genus. Similiter enim ſecundum nonnullorum ſententiam, SMILACIS aſperæ ſpecies eſt (z); Secundum autem aliorum opinionem non

(s) Conf. NEUMANNUS l. c.

(t) Omnes fere Medici id ſtatuunt, & orientalem occidentali anteponunt. Ex hoc igitur capite occidentalis radix teſte NEUMANNO l. c. P. V. §. 8. cara ac rara eſt in noſtra Germania, minorique copia ad nos fertur. Interim tamen ſolus fere ETTMULLERUS occidentalem radicem intuitu virtutis orientali prætulit. vid. Ejus Opera P. I. p. 421.

(u) In Hiſtor. Sua Plantarum Tom. I. p. 657.

(x) In Tractatu Mat. Med. Tom. II. Sect. I. art. IX. p. m. 60.

(y) Intuitu coloris, figura externa, aliquo modo etiam differt occidentalis radix, ab orientali, quum intus magis rufa eſt, quam orientalis, & fere colori radicis biſtortæ ſimilis: Extus circulis multis, geniculisque circumdata; ut plurimum magis longa, inæqualis & minus craſſa, quam aſiatica.

(z) De planta occidentali idem ac de orientali ſentiunt TOURNEFORTIUS, I. & C. BAUHINUS, CLUSIUS; quapropter in *Inſtitutionibus Rei Herbariæ* pag. 654. ſequentem in modum deſcripta legitur:

non aliter, ac species senecionis consideratur, & senecio aspera fructu nigro, radice aspera, nodosa, farinacea, nuncupatur, atque fructu tantum ab orientali recedit. (*aa*) Illa enim fructum profert rubicundum, hæc autem nigrum.

§. VII.

Errant igitur non solum ii, qui cum CARDANO VESALIO & aliis existimant, plantam hujus radicis arundini esse similem (*bb*); sed etiam errore labuntur, qui sub radice chinæ, chinam chinam intelligunt. Differunt enim valde, teste experientia, inter se radix china, & china china ut cortex arboris cujusdam Americanæ, (unde etiam cortex peruvianus audit,) tam quod ad eorum naturam, quam quod ad vires.

§. VIII.

Nostram radicem in Europa primum innotuisse circa annum 1535. testantur THEVETVS (*cc*) & VESALIVS

tur: *Smilacis species sunt,* 2) *Smilax aspera minus spinosa, fructu nigro C. B. Pin. 236. Smilax aspera I. B. 2. 16. Smilax aspera nigro fructu* CLVSII hist. 113. Et D. HANS SLOANE Ducis quondam Albemarlii, Insulæ Jamaicæ Gubernatoris Medicus, in Catalog. Plantar. Jamaic. quoque Smilacis speciem esse, non dubitat. Conf. quoque NEVMANNVS in Chym. dogm. experiment. Tom. II. P. II. pag. 2.

(*aa*) CASP. BAVHINVS eam vocavit interdum chinam linariam nodosam.

(*bb*) CARDANVS in Epistola de radice chinæ pag. 79. NEVMANNVS l. c. part. II. pag. 4. §. 8. It VESALIVS in Epist. de rad. Chinæ pag. 18.

(*cc*) vid. Cosmographia universalis Lib. II. Cap. 25.

VS (*dd*), cum quibus dissentire haud videntur GEOFFROY (*ee*),& ASTRUC,quorum inprimis ultimus omnem industriam adhibuit ex VESALII curriculo vitæ & studiorum, ad-stabiliendam hujus sententiæ veritatem (*ff*), certum ac determinatum tempus eruendi.

§. IX.

Orientalis & Occidentalis radix facile cariem sentit, vermibusque arroditur, & multo post tempore ceteroquin iners redditur. Adeoque illa dicitur optima, quæ est recens, compacta, solida, ponderosa, non cariosa, vel vermibus arrosa. Fraudulenti homines in Hollandia lacunas hujus radicis & foramina massa qua-

 dam

(*dd*) In Epistola de radice chinæ VESALIUS refert,quod, dum scientiæ medicæ Venetiis studeret(id quod fuit circa annum 1535. & 1536.) inclaruisse radicem chinæ, idque ex ejus verbis patet, p. m. 12. quum ita scribit: *Dum enim adhuc Venetiis sub Præceptoribus & præcipuis illic artem exercentibus Medicis, ægros inviserem, radix ista non sine maxima expectatione, summisque laudibus illuc fuit perlata. &c.*

(*ee*) In Tractatu de là Matiere Medicale Tom. II. p. 53. verba ejus ita sonant: *Des Marchands Chinois Lui ont donné de l'autorité pour la premiere fois environ l'an 1535. Car ils assuroient, que cette racine guerissoit les maladies veneriennes, la goutte & beaucoup d'autres maladies &c.*

(*ff*) Animadversiones huc spectant, quas fecit Astruc l. c. pag. 127. VESALIUM *enim*, ait, *cum natus esset anno 1513. consequens est vigesimo secundo vel tertio ætatis anno, adeoque circa annum a Christo nato 1535. vel 1536. Medicinæ studio operam navavisse, ac artis tyrocinium Venetiis fecisse, potissimum cum liqueat auctoritate* VALERII ANDREÆ *in Bibliotheca Belgica* VESALIUM anno 1537. *Patavii publicum anatomes Professorem fuisse.* Conf. deinde GEOFFROY dans le Traité de la Matiere Medic. Tom. II. pag. 53.

dam ex bolo, tragacantha &c. composita replent, cui ad pondus augendum suspicante NEVMANNO, *(gg)*, lithargyrium addunt, & colorem mixtura quadam tingente restituunt, & sic exesam atque corruptam radicem pro bona ac salutari divendunt.

§. X.

Utrum radix China orientalis & occidentalis recens e terra effossa, odorem exhibeat nec ne, ignotum est: In sicca, qualem nobis mittit India, nullus deprehendi potest (§. II.). Unde haud sine ratione concluditur, in naturali hujus radicis mixtione, partium volatilium & spirituosarum nec quantitatem minimam inesse.

§. XI.

Sapor ejus terreus, iners & levissime adstringens (§,II.), salium explicitorum præsentiam non arguit, multo magis principii salini activioris absentiam probat *(bb)*.

VESA-

(gg) In chym. dogmat. experiment. pag. 6. 8. 13. CARTHEVSERVS quoque l.c. part. II. pag. 423. hoc etiam commonefacit, idque eo magis, quia hoc mangonium hominibus ægrotantibus propter admixtum lithargyrium, nocivum evadere potest. VESALIVS suo quoque tempore conquestus est de fraudulentia mercatorum *in Epist. sua de radice Chinæ p. 19.* Quum *mercatores*, ait, *invenies, qui ut cariem & teredinem abesse fingunt, Chinam perinde vulgari officinarum bolo armenio involvunt, ac gingiber emplastica illa terra abduci novimus, quod rubescens in officinis, ac potissimum Antverpianis, prostat.*

(bb) LEMERY oleum & sal essentiale sancte defendit; & deinde HERMANNVS in *Cynosura Mat. Med.* pag. m. 41. magis probabili conjectura ex effectu

VESALIVS (*ii*) suo tempore fatetur, nullius vel stupidi saporis inesse.

§. XII.

fectu nimirum & præstantia hujus radicis, salium explicitorum præsentiam statuere voluit, quum *Sarsæparillæ*, inquit, & *chinæ effectus probat Sal blandum, quod in farinacea Sarsæparillæ substantia, & in substantia Chinæ nonnihil resinosa latet, & in utriusque radicis decocto manifeste se prodit. Hoc cum tenuissimarum partium, & sanguini nostro naturali valde analogum sit, salia seu spiritus non tantum exaltat, sed & acida quævis, pertinacissima etiam, remotissimis partibus inhærentia, a quibus lues venerea, arthritis scorbutus, atrophia, phthisis, aliique morbi oriuntur, infringit, & cum blanda vi anodyna per diaphoresin expellit &c.* Huic quoque se subscripsit SCHVLZIVS in sua materia medica p. 340. NEVMANNVS vero l. c. p. 8. §. 17. hanc Sententiam in conjectura tantum positam plane rejecit, & contrarium per experientiam docet. Ut eo melius de veritate L. B. convincatur, laudati Auctoris verba ipsissima adducam:

Ratione der Bestand-Theile, oder innerlichen Mixtion sagt LEMERY *auch allhier: Sie hætte viel Oel und Sal essentiale, woraus dann handgreiflich erhellet, dass er solche Wurzel, wie vielleicht die meisten andern Dinge mehr, gar nicht examiniret, denn wofern etwas wider die offenbahre Wahrheit darzu recht grob gehandelt heisset, so ist dieses. So viel Oel das pure Stroh, oder sonst eine innocente vegetabilische Materie, z. E. Weisbuchenholz oder dergleichen giebet, wenn man es mit Wasser destilliret, so viel wird man auch von der radice chinæ erhalten, und wo sæsse doch dieser Wurzel das viele Sal essentiale? Schade! dass ein solcher fleissig gewesener Mann dergleichen avanciret; Denn den blossen Bücher-Schreibern, oder Leuten die in der Chymie nicht gearbeitet, und nur Collectanea theoretica & imaginaria ediren, kan mans noch nicht so verdencken, es sey dann dass sie sich manchmahl noch mehr, als die arbeitende einbilden, oder in ihren Schriften jene wohl gar verachten.*

§. XII.

Hactenus quidem de radicis chinæ elementis iis, quæ alioquin gustu & olfactu in multis corporibus manifestari queunt, paucis locuti sumus; nunc etiam ad analysin chymicam tanquam communem corporum naturalium examinatorem accedamus, visuri, utrum conjecturæ nostræ cum veritate consentiant, an plura nostram radicem constituant elementa? Operæ igitur pretium erit, ut inquiramus ulterius, ex quibusnam elementis sit composita, & quomodo tandem ad genuina corporis hujus perveniamus elementa.

§. XIII.

Fiat itaque in radice nostra periculum, & patebit analysi instituta, hujus radicis ℥ij largiri ℈v extracti spirituosi primi, nec non ℥ß gr. xiv. extracti aquosi secundi: Modo autem inverso ʒv ℈ß extracti aquosi primi & grana xiv. extracti spirituosi vel resinosi

Der Herr D. Herrmann will zwar nicht so plump kommen als der Lemery. Denn er redet nur von Salz allein, und saget: Die Wurzel hätte ein Sal blandum balsamicum, welches aber auch nichts gesaget heisset. Ein anderer gelehrter Mann spricht: Sie hätte principia acria & austera, sulphurea tenuia cum interspersa multa inutili mucilagine &c.

(*ii*) l. c. p. 20. *Nam*, ait, *utcunque chynam, modo alioquin siccam, & consistentia alioquin mastices, ac dentibus conteras, nullo illam sapore præditam affirmare possis; longeque adhuc minus, (quantum in illius, non autem ex adjacentium pharmacorum natura est) odorati quidquam præsefert, neque unctuosi quidquam, quod alii in ipsa observasse contendunt, de gustanti, aut alias pertractanti ostendit.*

finofi fuppeditare, cum remanentia ℥x & gr. xxvii. partium infolubilium & inutilium terrearum.

§. XIV.

Ignem, ut fortem examinatorem chymicum, huc vocare, & per iftum radicis naturam inquirere, non bene, multomagis ad fcopum noftrum inutile effe, cenfemus, quum non folum nobis videatur verofimile, per ignis fortiorem refolutionem & aliqualem nifi totalem deftructionem, naturalis corporum conftitutio vehementer mutatur, & nova producta fiftuntur; fed etiam, quia natura noftra tali inftrumento forti non gaudet, cujus ope radicem hanc fibi oblatam, in ufus corpori noftro falutares poffit convertere, potius menftruo gaudet fulphureo-falino-aquofo, menftruo ventriculi fic dicto. Quilibet igitur rationem perfpiciet, quare idoneis folummodo radicem noftram menftruis, fpirituofo fcilicet & aquofo examinavimus.

§. XV.

Producta vero, quæ per analyfin chymicam (§. XIII.) fiftuntur, funt fixa pauca ac valde iners fubftantia refinofo-gummofa, copiofæ terræ teneriori ac quafi farinaceæ immerfa (*kk*).

§. XVI.

(*kk*) Cum Cel. CARTHEUSERO hanc fixam fubftantiam inprærfertim gummofam *l. c. Part. II. pag. 424.* inertem voco. Quoniam analyfi chymica confirmante, in infufo & extracto nullus odor ac fapor fingularis reperitur. Infufum dein aquofum v. g. licet rubro colore tinctum fit, naufeofum faltem & vix fenfibilem balfamicum odorem fpirat,

§. XVI.

Elogia radicis chinæ intuitu virtutis & efficaciæ in lue venerea, adfectibus scorbuticis, scabiosis, pluribusque morbis ab impuritate humorum oriundis, magni esse momenti, a variis immo multis Medicis autoritate & dignitate magnis, exclamantur (*ll*) & non

spirat, vappidumque saporem, instar aquæ simplicis tepidæ possidet. Inspissatum extractum fusco rubicundum deterioris fere conditionis est, & odore non minus quam sapore destituitur. Tinctura spirituosa prima, quæ aureo colore gaudet, itidem insipida penitus, atque inodora est, & evaporata flavo-rubescentem massam, relinquit, inqua levia saltem odoris & saporis balsamici nauseosi vestigia notantur.

VESALIVS l. c. p. 21. 22. nostram sententiam corroborat, dum ita scribit: *Quoniam interim dictus jam antea stupidus sapor, citra omne adstrictionis iudicium, in china occurrat, neque quantumvis simplici aquæ incoquas, alium saporem aquæ indes, quam ex hordeo corticibus non emundato, & minima dulcis radicis portione consurgere animadvertes, rubescente pariter non nihil chinæ decocto fulvi admodum vini instar, aut ejus quod ex longa in canthare mora ruborem contraxisset: adeo ut hinc, quod ad manifestas qualitates spectaret, vis tantum in sudoris urinæque provocatione, & illis virtutibus quibus china hodie probatur ex ipsius decocto, quam ex hordei sperandum esset.* NEVMANNVS l. c. §. 16. inquit: *Ich finde es vor ein unkräfftiges, alsso gewis nicht viel nüzes terrestrisches Wesen.*

(*ll*) Apud du HALDE l. c. de usu hujus radicis in India relatum legimus, quod ejus ibi haud minimus sit, & nullus de ejus effectu salutari amplius dubitet, quum omnis natio observationes instituisset: Verum enim vero hoc tantum restat, cuinam scilicet morbo maxime specificum sit? id quod judicatu difficillimum

non tantum eo ſtatim tempore, quum ex India ad nos transmiſſa fuerit, magno fuit in uſu, verum etiam ingreditur adhuc multa, immo notiſſima decocta atque eſſentias, ſanguinis ac lymphæ depurandæ ergo (*mm*). Specifice in lue venerea multum prodeſſe a principio ſtatim ad tempora noſtra usque communiter fere creditur. Nec defuerunt, qui, ut chinæ radicem vendibiliorem reddant, omne morbi genus ipſius decocto ab incolis pelli, graviter adſtruant. Contigit præterea, quod per uſurpationem Imperatoris CAROLI V. ejusque aulæ, radix noſtra auctoritatem, magnumque nomen & opinionem brevi nacta ſit; quo factum eſt ut abſentes, quibus ſummum mundi Principem china uſum eſſe, conſtat, magnifice de hac remedio & ſentiant

limum erit, cum in omnibus Medicorum Chinenſium medicamentorum formulis reperiatur. Conf. quoque Commerc. lit. Nor. 1738. p. 143.

(*mm*) Propter tantam nominis ſui famam, quam ex multis rationibus conſecuta eſt, in innumeris fere medicamentorum formulis, contra enarratos morbos a Medicis præſcribitur, putantibus quippe quod decoctum ſanguinem purificans virtute ſua absque radice chinæ non gaudeat, etſi VESALIVS, NEVMANNVS, CARTHEVSERVS aliique locis citat. de chinæ efficacia maxima cum ratione ex ejus natura & elementis eam componentibus inertibus (§. XIII. XI. XV.), non parum dubitant. Poſteaquam, quum deſtilata nihil boni & efficacis oſtendunt; hinc fruſtra quoque ad aquam antiphthiſicam vocatur. Si quid etiam radix præſtat, id partibus paucis ſuis reſinoſis præſtat. Igitur etiam tunc tinctura hujus radicis, de qua BENGVINVS & JVNCKERVS mentionem fecerunt, & eſſentiæ, Eſſent. Lignorum & aliæ, quas ingreditur, celebrari poteſt:

ſentiant & judicent. Teſtante enim VESALIO (*nn*), nomine & factis immortalis iſte Imperator ſuo potius marte, quam D. CORNELII tunc temporis Medici ejus cubicularis conſilio, chinæ radicis decoctum adſumſit, etſi, uti poſteaquam in Imperatore & aliis gravius morbo vexatis, minus præſtitum, obſervaverimus. Nam laudatus VESALIVS in Imperatoris morbo, deſideratos ac laudatos radicis hujus effectus, conſecutos eſſe negat, multo magis fideliſſime teſtatur, quod Imperatorem, poſtpoſita china, occaſione articularis morbi ejus & mali habitus, decocto ligni quajaci ſanaſſet (*oo*).

§. XVII.

(*nn*) In Epiſt de radice chinæ pag. 12.

(*oo*) l. c. pag. 14. ita ſcribens: *Cæſarem decocti chinæ adſumendi libido quædam invaſit, facilius huc allectum, quod tantopere vel ideo china commendaretur, quod tempus quo hac utendum eſt, brevius victusque ratio longe, quam in quajaci decocto facilior, minusque legibus, (ut ſi dicam) adſtricta, præſcriberetur.* & pag. ſequenti 15. pergit: *Præterea Cæſar eo animo, quum recte haberet, decoctum urgenti negotiis intermittere viſus eſt, ut in autumno id rurſus accuratiori cura repetere, quodam modo conſtitucrit: nunc ex valetudine præditus, qua in exercitu potiſſimum fruitur, & qua illum totius orbis cauſa continuo eſſe, boni omnes ſupplicibus votis optare deberent. Adde quod poſt chinæ adſumtionem fere maturius ſolito ſurgat: interdum ante prandium ad venationem, aut alias ad vicina quæ hic circumjacent amœniſſima loca obequitans: ac non ita intempeſtive, poſt meridiem nimirum (ut alias ſæpe ſolet) prandens: adeo ut nunc majus intervallum ipſius lauto, & quod multis miraculo eſt, copioſo prandio ac tenuiſſimæ ſibi ex more cœnæ, interveniat.*

Perperam igitur NEVMANNVS l. c. VESALIVM accuſavit, qui l. c. promulgaſſet, per uſum radicis chinæ Cæſarem

§. XVII.

Prima & præcipua virtus, qua potiſſimum polleat radix china, & quæ ab omnibus fere, qui ejus mentionem fecerunt, hæc eſt, quod prædicetur ut univerſale & infallibile remedium, quodque inprimis morbum gallicum, ejusque ſymptomata omnia ſpecifice & radicitus tollat (*pp*) Noſtri igitur cenſemus officii eſſe, ut inveſtigemus: utrum ex ſua natura vel qualitate occulta, vel per traditionem imitata, id faciat, nec ne? In genere vero medicamentis diaphoreticis & diureticis adnumeratur. (*qq*) Pro mea multorumque Medicorum peritiſſimorum ſententia, ratione non minus, quam experientia ſuffulta, nullius fere eſt uſus ſpecifici, & rectius (uti

rem Carolum quintum ſanaſſe (§. XV. nota *kk* de VESALIO) id quod in ſequentibus §. §. abunde demonſtratur.

(*pp*) Quum primum radix china ad nos perlata, & priusquam in Europa in uſu fuerit, gloriati ſunt mirum in modum mercatores de præſtantia ejus in dicto morbo, & ad ſtabiliendam ſpecificam hanc virtutem, maximum argumentum perſuaſorium deſumtum erat, ex relationibus Indorum, unde per totam Europam famam ſibi confecit. An vero argumentum hoc ſolum ſufficiat, peritis Medicis relinquo.

(*qq*) Diaphoreticam & diureticam virtutem non aliter exerit, in decocto, ac aqua calida ſimplex & alia decocta aquoſa calida v. g. Decoctum Theæ &c. quæ cum calore ſuo ſanguinem aliquo modo calefaciunt ejusque circulum citatiorem reddunt, tum emolliendo tubulorum cutis, & vaſorum urinariorum tonum relaxant, & ſic diaphoreſin æque ac diureſin modice promovent. Quicquid igitur noſtrum decoctum in morbis præſtat, id præſtat ut aqua ſimplex calida adſumta.

ex §§ XI. XII. XIII. XV. patet), inertibus, quam activis medicamentis simplicibus adnumeranda est (rr). Ex odore enim & sapore, elementisque corpus quodcunque constituentibus, virtutes ejus consideramus ex parte ac dijudicamus: Ubi vero pauca & inertia corpus componunt elementa, ibi etiam nullæ vel minus efficaces virtutes insunt. Interim tamen dantur documenta quam plurima virorum quorundam magnam nominis celebritatem consecutorum qui per experientiam de usu salutari universali ac speciali in morbo gallico nos convincere student (ss).

§. XVIII.

Priusquam in indaganda virtute progrediamur, tempestivum hic esse autumamus, etsi jam (in §. XVI. nota *mm*) medicamentorum formulas, quas ingreditur pertractaverimus, de exhibitionis forma radicis sibi relictæ paucis loqui. Frequentius sub forma decocti & infusi, quam in substantia præscribitur & propinatur; qua propter in præsenti decocti chi-

(rr) De fama & laudibus nimiis nonnullorum exoticorum medicamentorum, quæ cum ratione & experientia, sicuti radix china, pugnant, nunquam satis laudandus Andr. VESALIUS olim conqueritur, & l. c. p. 20. ita monet: *Quando non adeo cum ægris ipsis essemus insani, ut exotica illa, quantumvis cum ratione & artis nostræ methodo pugnant tantopere admiremur, in usumque poneremus. Neutiquam enim colligere queo, unde chinæ adscribendum veniat, quod nonnulli jam multo ante illi tribuerunt, atque quo nunc novo insulta novis (ut fama crescit) viribus extolli cœpit. &c.*

(ss) Conf. GARCIAS, *Acosta*, MONARDUS, FALLOPIUS PROSPER ALPINUS CASP. HOFFMANNUS, & alii.

chinæ præparationis modum & exhibendi rationem describam. Recipiatur itaque radicis chinæ acutiori cultro transversim in tenues lamellas discissæ, uncia una, & cum aquæ fontanæ libris septem in olla terrea admodum capaci probeque clausa, per viginti quatuor horas leni igne ad dimidium usque coquatur; refrigescat deinde & coletur per linteum (*tt*).

(*tt*) Præparationem & sumendi rationem prout tempore VESALII in usu fuit, a dicto auctore l. c. p. 23. ita descriptam legimus. Præfert VESALIVS & quidem omni jure radicem chinæ densiorem, & minus teredine seu carie inplicitam, & recentiorem minusque aridam, rariori, teredinibus & carie perforatis vetustiorique & magis sicca. *Hujus*, inquit, *radicis uncia, acutiori cultro transversim in quam fieri potest tenuissimos orbiculos seu frustula discinditur, perinde ac si nummos in tereti figura mutuo incumbentes quis dirimeret, aut malum citrium, aut raphanum in mensa ex more transversim in frusta conscinderet. Frustula vasi injiciuntur fictili inplumbato seu ut etiam vocamus, invitrato, quod plus minus ad coctionis commoditatem sedecim aquæ libras capere possit, quodque non nimium patenti sit Orificio, cui coperculum respondere debet. Frustulis dein affunduntur aquæ duodecim libræ, quam fontanam esse convenit, aut alioquin illi proximam, quæ propriis ac peculiaribus indiciis optimæ & laudatissimæ loco censetur; qua in observatione, non minimas partes sibi aquæ ductus vindicant, ne sine scilicet per plumbeos canales longo progressu labantur; Ut vero chinæ aquæ horis viginti quatuor melius immacerent, ollam calidis, non tamen ignitis cineribus eo intervallo impositam servare decet: dein lento & continuo igne qui fumum non edat, decoctio ad tertiæ partis evaporationem est celebranda. Fiet autem hæc opportune, nocte aut saltem sub vesperam, pridie quam decocti usus erit. Licebit mox a coctione a-*

§. XIX.

Præparato ſic decocto, ſervetur tunc ad uſum. Aeger vero priusquam bibat, primas vias ab impuritatibus & cruditatibus convenienti purgante munder, poſtea mane jejunoque ventriculo uncias decem ſumat. Præteritis octo horis poſt cænam, ſecunda vice die eadem quantitas eadem reſumatur, & ſudet ægrotus quaqua vice in loco idoneo per duas horas *(uu)*. Hac

quam per linteum pannum colore, & alteri vaſi injicere, aut ipſam non colatam in olla ſinere, & tantum ex illa per colum trajicere, quantum ſuis temporibus æger eſt aſſumturus; vid. quoque GEOFFROY l. c. p. 56. Ego lubenter ob ſpatii anguſtiam finem verborum in hac re poſuiſſem, niſi animadverſiones aliquæ laudati auctoris mihi arriſerint. Vult enim, ut decoctum in ea olla cui in cocta eſt, cineribus modice calidis tantisper ſit imponenda, & non procul ab igne ſe movenda, ne aliquando refrigeretur, dum illius decocti tota die uſus eſſet. *Nam,* ait, *uni id duntaxat diei ſervit: & narrato jam modo in dies quam diu aſſumetur recens decoctum apparari decet; alioquin chinam extollentes metuunt id, ſi diutius aſſervetur, acidum reddi, & quodammodo citius hordei decocto, parum memores quantum caloris & virium aromaticarum chinæ, illam tantopere prædicantes, alioquin tribuant.*

(uu) In quantitate & exhibendi tempore conveniunt quoque peritiſſimi Medici mecum. Nonnulli tamen volunt, ut quarta hora matatina calens decoctum porrigatur, octava hora prandeatur, quarta rurſus poſt meridiem calens offeratur, octava dein cœnetur: videlicet, ut inter calentis decocti, quod mane exhibetur, aſſumtionem, & prandium, quatuor interveniant horæ, & inter prandium, ac calenſis decocti a meridie propinationem, octo: & inter hanc & cœnam quatuor: uti inter cœnam & quæ

Hac methodo continuetur per quatuor ſeptimanas, & æger in conclavi detineatur, nullumque purgans, uti in principio factum eſt, ulterius exhibeatur. In tota curatione alimenta debent eſſe humectantia ac ſucci boni (*xx*); & loco vini vel cereviſiæ, ſequenti potu ad extinguendam ſitim, uti poteſt. Sumatur nimirum uncia una dictæ radicis lamellarum tenuiarum (§. XVIII) ſemel decoctarum, & in loco umbroſo ſiccatarum, infundantur aquæ ſimplicis libræ ſeptem, ſtent per viginti quatuor horas, & coquantur deinde in vaſe terreo capaci, eodem modo ad dimidium usque, ac (§. XVIII.) dictum eſt; ex vaſe per colum in aliud trajiciatur, & ſervetur ad uſum pro potu ordinario (*yy*).

§. XX.

quæ mane offertur potionem, octo etiam horæ occurrunt &c. vid. inter alios VESALIVS l. c. p. 24. 25.

Sudatio poſt adſumtionem calidi decocti, ægro in lecto ſtragulis tecto decumbente, fiat. Sollicitatus deinde ſudor, linteis calidis abſtergendus, ac mundum, ſiccum & calidum induſium induendum eſt. Tandem e lecto ſurgat, in conclavi modice ſe moveat, prandiumque aſſumat. Poſt prandium ſi chinæ decoctum rurſus exhibeatur, lecto etiam ſe tradat æger, reliquaque eodem modo faciat, ac brevi ante dictum fuit.

(*xx*) Ut appropriata alimenta hic adduci merentur, pulli gallinacei, capones, gallinæ ipſæ, caro vitulina, piſces pro appetitu, eorumque jura parum ſalita ac non acida, panes ſale non conditus vel biſcoctus. Omnia hæc non tantum humorum acrimoniam temperant ac diluunt; verum etiam ſiccitati ſunt convenientes, dum humectant. Cibi vero aromatici & reſicantes interdicendi ſunt, ut & nimium ſaliti & acidi.

(*yy*) GEOFFROY l. c. part. II. pag. 56. & VESALIVS l. c. p. 24. hujus decocti uſum tota

§. XX.

Præterea quoque iis, quibus decoctum chinæ porrigimus, ſcitu neceſſarium eſſe putamus, ut durante curatione cibum & potum, motum & quietem, ſomnum & vigilias, excrementorum curam animique affectus qualescunque ſint, probe obſervent ægri. De cibo & potu jam in præcedenti (§. XIX) ſoliciti fuimus, quod videlicet præſcriptum decoctum ſecundarium chinæ radicis tepide in prandio & cœna, & ſi alias ſitis moleſtet, bibatur, vel ſi avide æger vinum appeteret, cum hoc decocto miſceri poſſe aliquam vini portionem, concedimus zz). Quodſi nocte æger dormire ſoleat, ſomnus nunquam interrumpendus eſt; & iis, qui ſine noxa, multo magis cum virium levamine, a meridie vel alio tempore pro cauſarum morbi differentia, alioquin ſomnum capere conſueverunt, præſcribatur, ut eo tempore dormiant; vigiliis deinde reliquum tempus conſumant, moderatoque motu utantur. Quemadmodum vero modo antea dictæ (§. hujus) res non naturales ad felicem curam multum con-

ta die loco potus ordinarii commendant. De præparatione decocti, & modi propinandi radicis noſtræ quoque conferatur AVGER. FERRERII *vera Medendi methodus & ejus caſtigationes Medicinæ Practicæ* p. m. 265.

(zz) Monuit etiam VESALIVS l. c. p. 29. Carolum V. Imperatorem invictiſſimum hac lege priorem potum vel hauſtum, ex vino eum in modum cum decocto chinæ permixto, alterum vero ex ſolo decocto magna ex parte aſſumſiſſe, quum ventriculi imbecillitas, tanta aquæ vi graviter affici videretur. Conf. quoque CARDANVS l. c. pag. 83.

conferunt; ſic quoque non minus eam juvant, aer temperatus, ſiccus, ſerenus, non putridus, itidem, excretiones conſuetæ v. g. tranſpiratio inſenſibilis, excretio ceruminis aurium, muci narium, urinæ, & fecum alvinarum, bene reſpondentes, quam animi affectuum omnium, præſertim veneris moderamen (*aaa*).

§. XXI.

Etſi radix noſtra, & potiſſimum ejus decoctum celerem famam obtinuerit, tamen eam parum diu retinuit in ſananda lue vera gallica, in qua a multis Medicis celebratur magnique æſtimatur, licet encomia in traditione ſola mercatorum chinenſium conſiſtant (§. XVII. (*qq*). Nam omnes fere tam veteres, quam recentiores eruditione & fama magni Medici in eo conve-

(*aaa*) A quibusdam ſancte narratur, dum decocto chinæ uterentur, adeo ad venerem provocatos fuiſſe, ut quum diu a coitu temperaſſent, illumque variis rationibus fugerent, a concubitu non abſtinuerint. PAVL. ZACH. de affectibus hypochondriacis Lib. I. cap. 31. & HORAT. AVGEN. in Ep. & Conſ. Med. Tom. II. Lib. II. p. m. 379. quoque teſtantur, quod ſtimulet venerem, immo ſemen genitale adeo augmentet, ut ea utentes ad voluptatem carnalem vehementer incitet.

Quibus deinde ſubſcripſit CARDANVS l. c. p. 83. quando monuit, ut caveat quisque in omni hujus decocti exhibitione ne venere utatur, quia ispotus, (vel ut putat), potius victus ratio venerem magis excitet. Opinatur quoque exitialem pene eſſe coitum tempore curæ, ſicuti ventus & frigus.

veniunt, ingenueque fatentur, quod ex certis argumentis ex analysi chymica radicis desumtis (§§. X - XIII.) atque experientiis confirmatis pateat, nullam plane esse proportionem inter effectus & vulgaria virtutis elogia. v. g. HIERON. CARDANVS (*bbb*), ANDR. VESALIVS (*ccc*), radici chinæ, lignum quajacum prætulerunt & efficacius medicamentum ejus decoctum esse, perhibent. JOH. ZECCHIVS (*ddd*), quoque ad luem delendam hanc, decoctum guajaci primas partes obtinere, affirmat. Nec desunt alii, qui testimonia notatu digna adjiciunt, quod in lue venerea vel parum vel nihil conferat, uti sunt ANTON. MVSA BRASSAVOLVS (*eee*), ANTONIVS FRACANTIANVS (*fff*), JVL. PALMARIVS (*ggg*), GABR. FALLOPIVS (*hhh*), CASP.

(*bbb*) In Epist. de radice chinæ p. 81. ita scribit: *Addunt alii podagram & coxendicis dolorem, tum lepram, scabiem, elephantiasin, tum etiam morbum gallicum hoc præsidio curari posse: De quibus nihil habeo quod referam, cum experientiæ hæc consent, nihilominus non adeo hujus radicis decocto favere decrevi, ut illud ligni sancti aut corticis decocto conferam.*

(*ccc*) In eadem epistola quoque citatus Auctor fatetur: *Se compertissimum habere chinæ decoctum in ossium excrescentiis tumoribusve, pravis ulceribus venereis, guajaci decocto longe inferius esse.*

(*ddd*) Consultat. Medic. 76.

(*eee*) In Tractatu de radice chinæ usu.

(*fff*) In ejus Libro de morbo Gallico.

(*ggg*) Lib. I. de Lue venerea Cap. 14.

(*hhh*) Omnium fere disertissime locutus est de radice nostra & ejus usu, in Tractatu de morbo Gallico Cap. 60. quum, *non utatur*, inquit, *hac radice in morbo gallico, expertus enim sum ter & quater, & nunquam aliquid potui assequi.*

CASP. BAVHINVS (*iii*), JOHAN. ASTRVC (*kkk*), GEOFFROY (*lll*), aliique plures.

§. XXII.

Progredimur nunc ad alios morbos, in quibus etiam radix nostra magnopere commendatur, ut præstans, immo præstantissimum medicamentum. FALLOPIVS (*mmm*) enim in cancro, ut miraculosum decoctum ad cœlum usque extollit; & TVRRE (*nnn*) in tophaceis tumoribus & nodosis valde commendat; RIVERIVS (*ooo*) quoque mentionem fecit decocti radicis chinæ in affectibus hepatis, præsertim si obstructiones adfuerint. Et jam pridem sane apud omnes in confesso est, radicem chinæ, podagræ, tumoribus

 œdema-

(*iii*) Lib. 2. Comp. Med. cap. 10.

(*kkk*) Meritissimus in re medica ASTRVC, cujus opus *de morbis venereis* aureum nominari meretur, radicem chinæ non adeo laudat, ac guajacum, quum tales effectus, ac Guajacum, non edat. Hinc ipsemet in laudato libro differit pag. m. 129.

At vero ad luem parum utilem esse, & si quid forsan valeat, saltem Guajaco virtute plurimum cedere. Ulterius deinde p. 128. fatebatur, sic scribens: *Sed quum fluxa est ac mutabilis novorum remediorum fortuna! Radix illa chinæ tantopere laudata brevi vilescere visa est.*

(*lll*) l. c. p. 57. autumat, quod china, sassaparillæ & guajacum, virtute & efficacia inferiores sint mercurio. Deinde quoque pergit asseritque chinam solam in decocto, nisi sassaparilla & guajacum addatur, nihil vel parum efficiat.

(*mmm*) In Tractatu de tumoribus p. n. c. 5.

(*nnn*) Vid. ejus Histor. Plantar. Lib. 5. cap. 4.

(*ooo*) Evolvantur ejus Opera Medica universa p. m. 318. 338.

œdematoſis, hemicraniæ mederi; nec minus malo iſchiatico, arthritidi, ulceribus malignis, ſcabiei, emaciatis phthiſicisque medicinam eſſe; Illis quoque quos calculus excruciat, præſto eſſe, ipſumque confringere (*ppp*). Ut paucis multa dicam, radix china a multis ut univerſale medicamentum (interdum ſine ratione & experientia) conſideratur & multoties adhibetur in omnibus morbis ex humorum impuritate naſcentibus ut ſpecificum. Utrum vero in his morbis uſus chinæ præſtantior ſit, quam in lue venerea; valde dubitamus, propterea quod (in præcedentibus §§. XV. & nota *kk* itemque §. XV. ejusque nota *ll*) jamjam fuſius indolem inertem demonſtravimus, & temporis atque chartæ anguſtia uberiorem demonſtrationem prohibet (*qqq*).

§. XXIII.

Denique ſilentio præterire haud poſſumus favorem complurium Medicorum erga hanc radicem, dum ſibi per ſuaſum habent, ejus decoctum, licet interdum ma-

(*ppp*) Eos morbos in quibus decoctum hujus radicis prodeſſe dicitur optime enarrant VESALIUS l. c. p. m. 21. item CARDANUS l. c. ZORNIUS in Botanologia Medica p. 199. ASTRUC l. c. p. m. 129.

(*qqq*) vid. BANCARDUS l. c. p. 201. Conformat ſe nobiscum, & notabilis eſt locus, quem ad illuſtrandum hoc aſſertum ſuggerit, & ſic ſe habet: *In morbum Podagricis, in lue venerea, aliisque curatu difficilibus maximi uſus exiſtit, ſed an effectibus promiſſis reſpondeat, merito dubitatur.*

magis dilutum, tamen ad ſanguinem depurandum, acrimoniamque in eo hærentem alterandam ac eliminandam aptum eſſe. Non ſolum hinc ſanis atque ægris non paucis tam in prandio, quam extra cœnandum tempus, ut ptiſanam vel potum ordinarium, ſub forma calida & frigida præſervative & curative ſuadent. Ne vero per frequentem hujus decocti uſum ventriculus debilitetur, admittunt radicis noſtræ Patroni, ut durante cœna aliqua vini generoſi admiſceatur portio. Inter alios HELVETIVS id quoque adſtruit, & effectus decocti in ſanguine acri, vehementer variis in locis laudat (*rrr*). Sicuti vero alia decocta

(*rrr*) Pluribus videre licet in ejus libro, quod Titulum gerit: *Traité des maladies les plus frequentes & des remedes propres a les guerir.* Tom. I. & II. In Tom. I. pag. 120 vocat decoctum noſtrum: *Tiſane de ſquine, dans les aigreurs & debilitez d'eſtomac.* & ulterius de uſu & virtute ita locutus eſt. *Le malade in ſera ſa boiſſon ordinaire, tant aux repas, qu'hors des repas. Il pourra dans les repas y mêler un peu de vin bien mûr, ſ'il ne ſ'aigrit point. Il continuera cette tiſane pendant un mois ou ſix ſemaines, un y ajoûtant les purgatifs indiquez.* Et Tom. II. pagina 323. *La boiſſon,* ait, *ordinaire ne doit conſiſter qu'en une tiſane legere, fait avec la racine de ſquine, & le chiendent. Son effet ſera d'adoucir les aigreurs de premieres voies, & detournes peu a peu, par la tranſpiration, ou par les urines, la ſeroſité dont le ſang eſt ſouvent inondé. Le Malade en boira lors qu'il aura ſoif, & même à ſes repas. Mais ſ'il ſe ſent l'eſtomach trop foible, il lui ſera permis d'y mêler un quart, ou untiers de vin de Bourgogne, ou dautre bon vin bien mûr. Il n'en doit jamais*

cocta aquosa calida itemque aqua simplex calida diaphoresin promovent, urinam pellunt & acria salia tanquam menstruum appropriatum solvunt ac eluunt (§. XVII. not. *qq*): ita etiam decoctum hoc in talibus affectibus non aliter vires exerit suas absque virtute specifica.

mais boir de pur, sans une extrême necessité: & doit à plus forte raison, s'interdire l'usage du vin de Champagne & de toutes les liqueurs spiritueuses.

F I N I S.

